

Ikmēneša jaunumi

Uzkrājumi un ieguldījumi

Otrais COVID-19 vilnis aizkavēs ekonomikas atveseļošanos. Vakcīnas gaidās.

Tirgus apskats

Ekonomikas un finanšu tirgus norisēs pēdējā laikā dominē koronavīrusa pandēmija un ASV prezidenta vēlēšanas. Septembrī ekonomikas atveseļošanās Ziemeļamerikā un Rietumeiropā turpinājās, un arī jaunākie oktobra statistikas dati sagādāja galvenokārt cerīgus pārsteigumus. Balstoties tikai uz pēdējo statistiku, mums ir iemesls uzburt gaišāku ainu. Taču, otrajam Covid-19 saslimšanu vilnim radot arvien nopietnākas bažas, esam koriģējuši savas perspektīvas par nākotni. Gan ierobežojumi, gan dažu nozaru darbības slēgšana pakāpeniski kļūst plašāka, jo īpaši Rietumeiropā. Vīrusa izplatība ir palielinājusies arī Amerikas Savienotajās Valstīs, taču jaunie ierobežojumi galvenokārt bijuši reģionāli. OECD valstīs IKP samazināsies. Kārtējo reizi vissmagāk cietīs eirozona un Apvienotā Karaliste. Pateicoties jauniem stimuliem un labām izredzēm, ka drīz varētu sākties vakcinācija, IKP atgūsies nākamā gada pavasarī, taču būs nepieciešami turpmāki ārkārtēji monetārās politikas pasākumi.

Akciju tirgus indeksu darbības rezultāti (līdz 2020. gada 31. oktobrim)

Reģions	Indekss	Valūta	Rezultāti							
			2020. g. okt.	No 2020. g. sāk.	12 mēn.	2015	2016	2017	2018	2019
USA	S&P 500	USD	-2,8%	1,2%	7,3%	-0,7%	9,5%	19,4%	-6,2%	28,9%
Eiropa	MSCI EURO	EUR	-6,0%	-19,5%	-17,0%	6,1%	1,7%	8,7%	-14,2%	22,0%
Austrum-eiropa	MSCI EM Eastern Europe	USD	-10,4%	-37,1%	-34,3%	-8,1%	33,0%	12,9%	-8,3%	26,9%
Āzija	MSCI EM Asia	USD	3,3%	9,7%	18,2%	-11,8%	3,8%	40,1%	-17,3%	16,6%
Latīņ-amerika	MSCI EM Latin America	USD	-1,2%	-38,1%	-35,5%	-32,9%	27,9%	20,8%	-9,3%	13,7%

Galvenie notikumi un prognozes

Džo Baidens uzvar ASV prezidenta vēlēšanās. Kādas būs ASV viņa vadības laikā? Saskaņā ar ASV vēlēšanu rezultātiem par prezidenta vēlēšanu uzvarētāju ir kļuvis Džo Baidens. Vēlēšanu iznākuma nelielo atšķirību dēļ var gaidīt balsu pārskaitīšanu un tiesvedību, taču maz ticams, ka tas mainīs vēlēšanu iznākumu. Finanšu tirgi sākotnēji reaģējuši ar atvieglējuma sajūtu. Lai gan vēlēšanu rezultāts vēl nav oficiāli apstiprināts, ir skaidrs, ka jaunais ASV prezidents būs Džo Baidens. Tagad ir lielākas cerības, ka ASV ārpolitika un tirdzniecības politika kļūs paredzamāka, t.i., ka tirdzniecības sarunas ar Ķīnu tiks turpinātas vienmērīgākā tonī un ka nenovēršama tirdzniecības kara risks starp ASV un Eiropas Savienību galā izzudīs. Valsts iekšienē pastāv neziņa par Baidena administrācijas mandātu Senātā – par tā pārstāvjiem tiks lemts tikai janvāra sākumā, taču republikāņi, iespējams, saglabās savu vairākumu. Tomēr puses, iespējams, var pārvarēt agrākās nesaskaņas un panākt vienošanos par īstermiņa krīzes pārvaldīšanu. Turpmāk mēs, visticamāk, redzēsim arī jaunu stimulu paketes, lai gan iespējams, ka republikāņu vairākums pretosies Baidena vēlēšanu programmas sadaļām. Gaidāmajās sarunās par jaunu federālo fiskālo stimulu Baidens, iespējams, spēs paplašināt paketes apjomu, taču, visticamāk, viņš būs spiests atteikties no plāniem par lielu uzņēmumu ienākuma nodokļu palielinājumu, par kuriem bija noraižējušies finanšu tirgi. Akciju tirgi pozitīvi reaģēja uz Baidena uzvaru – gan uz prognozējamākas ārpolitikas izredzēm, gan uz republikāņu kontrolēta Senāta iespējamību.

Otrais Covid-19 vilnis – vakcīnas gaidās. Pēdējo nedēļu laikā vīruss ir strauji izplatījies, būtiski koriģējot īstermiņa ekonomikas perspektīvas. Tas jo īpaši attiecas uz Rietumeiropu, kur situācija ir dramatiski pasliktinājusies ne tikai tādās lielvalstīs kā Lielbritānija, Francija, Itālija un Spānija, bet arī vairākās mazākās valstīs. Iespējams, mēs vēl neesam pieredzējuši uzņēmējdarbības slēgšanas maksimālo līmeni, kas novembrī tiks paplašināts vēl vairāk, tomēr pašlaik ierobežojumi ir daudz maigāki nekā šopavasār. Šķiet, varas iestādes piešķir lielāku nozīmi rūpnieciskās ražošanas uzturēšanai un citādi cenšas mazināt kaitējumu ekonomikas piedāvājuma pusei. Taču tūrisma, atpūtas un sabiedriskās dzīves ierobežojumi izskatās tikpat stingri kā pagājušajā pavasarī. Jauno infekciju skaitu daudzos ASV štatos ir palielinājies līdz satraucošiem apmēriem, taču tur ierobežojumus paplašina daudz mazākā mērā nekā Eiropā. Raugoties nākotnē, var pieņemt, ka daži ierobežojumi paliks spēkā arī 2020. gada atlikušajos mēnešos. Piemēram, ierobežojumi Vācijā un Francijā sākotnēji būs spēkā apmēram vienu mēnesi (novembrī) un, cerams, tos vismaz daļēji būs iespējams mazināt Ziemassvētku laikā un ap Jauno gadu. Tomēr tas būs atkarīgs no tā, vai Covid-19 izplatība būs samazinājusies. Ja infekcijas līkne sekos pagājušā pavasara modelim, maksimums būtu jāsasniedz pirms gada beigām, un jaunu gadījumu skaits varētu samazināties tikai nākamā gada 1. ceturksnī, kad varētu gaidīt zināmu ekonomikas atveseļošanos.

Tuvojamies brīdim, kuru gaida visa pasaule, t.i., dienai, kad būs pieejama vakcīna pret Covid-19. Pašreiz ir vismaz 10 vakcīnas kandidātu, kas sasnieguši klīnisko pētījumu 3. posma līmeni, un eksperti uzskata, ka to ražošana un izplatīšana var sākties jau gada beigās. Tas būtu nozīmīgs solis cīņā pret vīrusu, tomēr nav skaidrības, piemēram, par vakcīnu efektivitāti un tās akceptēšanu no sabiedrības puses.

9. novembrī ASV farmācijas gigants *Pfizer* paziņoja par plaša pētījuma labvēlīgajiem rezultātiem, norādot, ka uzņēmuma izstrādātās Covid-19 vakcīnas efektivitāte slimības novēršanā ir bijusi 90%, piebilstot, ka tā var būt gatava lietošanai arī pirms 2020. gada beigām. Tas ir ļoti iespaidīgs efektivitātes līmenis, jo prognozētais līmenis bija ap 60 – 70%. Tātad Covid-19 vīrusu ir iespējams apturēt, kas ir ļoti nepieciešams, jo pandēmija turpinās ar pieaugošu spēku.

Makroekonomiskā perspektīva. Mūsuprāt, OECD valstīs 2020. gada 4. ceturksnī gaidāms IKP kritums. Arī 2021. gada pirmajos mēnešos rādītāji būs ļoti vāji. 2021. gada 2. ceturksņa laikā sāksies atveseļošanās, cita starpā tāpēc, ka, spriežot pēc atbildīgo valsts iestāžu rīcības plāna, riska grupas un veselības aprūpes darbinieki jau varētu būt vakcināti pret Covid-19. Gada vidējo rādītāju griezumā šo jauno notikumu dēļ mēs palielinām savu IKP pieauguma prognozi 2020. gadam un samazinām 2021. gada prognozi aptuveni vienādā līmenī. Straujāks kāpums 2021. gadā uzlabos arī mūsu 2022. gada prognozi visam gadam. Mūsu globālā IKP prognoze lielākoties saglabāsies bez izmaiņām. Tas ir tāpēc, ka izmaiņas attīstības valstu (EM) ekonomikā rāda pretēju ainu: pandēmijas ietekme 2020. gadā ir lielāka nekā prognozēts, kas varētu nozīmēt spēcīgāku atveseļošanos 2021. gadā. Taču tas balstās uz pieņēmumu, ka Āzijā izpaliks Covid-19 otrais vilnis.

Kopumā vērtējot, uzskatām, ka otrais vilnis neradīs būtisku negatīvu ietekmi uz IKP pieaugumu nākamajos gados. Taču tas, iespējams, novedīs pie turpmākām reakcijām uz krīzi. Tas ilgtermiņā var palielināt tādu trūkumus kā ārkārtīgi vaļīga monetārā politika, ekonomikas plaisu padziļināšanās, vājš pārrīcību spiediens, kā arī neoptimāla kapitāla sadale. Attiecībā uz fiskālajiem stimulemiem, nevaram izslēgt, ka valsts parāds izvērtīsies par ilgtermiņa problēmu.

Aktīva fiskālā politika atvieglo centrālo banku slogu. Tādu vīrusa izplatības palielināšanās samazinās resursu izmantošanu un inflāciju tāda veidā, kas novedīs pie turpmākas monetārās politikas paplašināšanās. Mūsuprāt, centrālās bankas izvēlēsies paplašināt kvantitatīvās mīkstināšanas (QE) programmas dažādos veidos, taču pēc iespējas ilgāk vēlēsies izvairīties no papildu procentu likmju samazināšanas.

Uzņēmumu peļņa pārsteidz tirgus. Pēdējā laikā akciju tirgi ir bijuši pakļauti spiedienam ar pandēmiju saistīto izaugsmes problēmu dēļ, kā arī dēļ nenoteiktības, kas bija saistīta ar ASV prezidenta vēlēšanām. Taču, ņemot vērā straujo atveseļošanās kopš pagājušā pavasara krituma, akciju tirgi ir izrādījuši lielu noturību. Atbalstu akcijām ir snieguši pārsvarā pozitīvie 3. ceturksņa peļņas pārskati. Uzņēmumi turpina demonstrēt iespaidīgu izmaksu kontroli un elastīgumu. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc šā gada ienākumu kritums ir bijis mazāks, nekā bažījāmies. Ierobežojumu paplašināšana un nozaru darbības slēgšana vēl joprojām būs drauds, taču, tiklīdz būs piekļuve Covid-19 vakcīnām, mazināsies ilgtermiņa ienākumu prognožu samazināšanas risks. Ņemot vērā ļoti zemu likmju un ienesīguma iespējas, mēs šodienas vērtējumus neuzskatām par satraucošiem, it īpaši, ņemot vērā cenu un peļņas (P/E) attiecību, jo peļņas līmenis šķiet atbilstīgs, līdz brīdim, kad situācija normalizēsies lielākā mērā mūsu prognozētā perioda beigās.

Alternatīvie ekonomikas atveseļošanās scenāriji. Papildus galvenajam ekonomikas attīstības scenārijam mēs analizējam negatīvos un pozitīvos scenārijus.

Savā negatīvajā scenārijā balstāmies uz pieņēmumu, ka Covid-19 izplatība kļūs vēl satraucošāka nekā pašreiz un ka vakcīnas izstrāde prasīs ilgāku laiku un nebūs pilnībā efektīva. Ja ekonomiku skar plašāki, ilgstošāki nozaru slēgšanas gadījumi un ierobežojumi, būs grūti izvairīties no būtiski liela bankrotu viļņa, ko pavadīs smaga finanšu tirgus nestabilitāte. Šādā situācijā būs grūti atkārtot to spēcīgo atsitienu, ko pieredzējām pērn pavasarī, ekonomikai atveseļojoties. No otras puses, negatīvajā scenārijā arīdanz varētu sagaidīt papildu stimulēšanas pasākumu vilni.

Arī savā pozitīvajā scenārijā redzam, ka atveseļošanās tempi neizbēgami zaudēs impulsu. Tomēr pēc 2021. gada pirmajiem mēnešiem ekonomisko sniegumu potenciāls būs lielāks nekā mūsu galvenajā scenārijā. Šā scenārija argumenti lielā mērā ir pretēji mūsu negatīvajā scenārija argumentiem. Vīruss var izplatīties lēnāk, un vakcinācijas process var sākties nedaudz ātrāk un būt efektīvāks. Ir arī iespējams, ka mēs nepietiekami novērtējam ekonomiskās politikas stimulu devas spēku labākos ietekmes apstākļos, cita starpā tāpēc, ka mājaisniecības izmantos savus 2020. gada iekrājumus, tiklīdz patērīna iespējas paplašināsies.

IKP pieauguma prognoze OECD valstīs mūsu scenārijos.

	2020	2021	2022
GALVENAIS SCENĀRIJS	-5,6%	3,8%	3,4%
NEGATĪVAIS SCENĀRIJS	-6,1%	0,8%	2,7%
POZITĪVAIS SCENĀRIJS	-5,1%	7,3%	3,9%

Avots: *SEB Nordic Outlook (2020. gada novembris)*

Iepriekš minētā informācija sniegta tikai informatīviem nolūkiem. Tā nav konsultācija par ieguldījumiem vai kāda produktu vai pakalpojumu piedāvājums. Ne šis dokuments, ne arī tajā aprakstītie produkti nav paredzēti izplatīšanai vai pārdošanai Amerikas Savienotajās Valstīs vai personām, kas ir Amerikas Savienoto Valstu rezidentiem (ASV personas), un šāda izplatīšana var nebūt likumīga. SEB neatbild par investīciju lēmumiem, kas pieņemti balstoties uz iepriekš minēto informāciju. Sniegtās informācijas pamatā esošie dati ir iegūti no avotiem, kurus SEB uzskata par ticamiem. SEB neuzņemas atbildību par informācijas pilnīgumu vai pareizību, vai par kaitējumu, kas var rasties šādas informācijas izmantošanas rezultāti. Ieguldījumi akcijās, fondos un citos vērtspapīros ir saistīti gar ar iespējām, gan riskiem, ieguldījumu tirgus vērtība var gan palielināties gan samazināties. Dažkārt zaudējumu apmērs var pārsniegt sākotnējā ieguldījuma apmēru, Jūsu peļņu no ieguldījumiem, kas veikti ārvalsts tirgos, var ietekmēt valūtas kursu svārstības. Aprakstīto investīciju produktu ienesīgums un iepriekšējo vai turpmāko periodu finanšu rādītāji nav nākamo periodu ienesīguma apsolījums vai pamatojums. Pirms lēmumu par ieguldīšanu pieņemšanas iesakām rūpīgi izanalizēt finanšu, juridisko, regulējošos, grāmatvedības un nodokļu jautājumus, kas saistīti ar ieguldīšanu fondos, izvērtēt visus ar ieguldīšanu saistītos riskus, kā arī ieguldījuma piemērotību un atbilstību. Ja nepieciešams, sīkāku skaidrojumu iegūšanai aicinām vērsties pie SEB konsultanta, bet nodokļu jautājumus – pie attiecīgās jomas speciālista. Vispārīga informācija par ieguldīšanu un vērtspapīriem ir pieejama SEB Tīmekļa vietnē <https://www.seb.lv>